

بنام خدا

مدیریت نئوکلاسیک (نیروی انسانی)

تئوری مدیریت پیشرفته

استاد: سرکار خانم دکتر طوطیان

گردآوری و ارائه :

مستانه شکوری

منیره ظاهری

دیدگاه نئوکلاسیک (جنبش روابط انسانی)

مکتب نئوکلاسیک مدیریت که با نام جنبش روابط انسانی نیز موسوم است ریشه در مطالعات التون مایو و همکاری در کارخانه وسترن الکترونیک شهر هائورن دارد. بعد از این مطالعه که نقش نیروی انسانی در بهره‌وری سازمانی را آشکار کرد مطالعات گسترده دیگری آغاز شد که در نهایت شاخه رفتار سازمانی را تشکیل داد. تفاوت اصلی دیدگاه نئوکلاسیک با دیدگاه کلاسیک توجه و تاکید این دیدگاه بر عامل انسانی است.

در مکتب روابط انسانی نیز سازمان به مانند یک سیستم بسته مشاهده می‌شود که نقش محیط را نادیده می‌انگارد. در دیدگاه نئوکلاسیک تمرکز بر حداکثر بهره‌وری درونی با تاکید بر منابع انسانی است. از این لحاظ نئوکلاسیک نیز در دسته سیستم‌های بسته طبقه بندی می‌شوند.

نئوکلاسیک

مطالعات هاثورن

نظریه روابط انسانی از جمله رهیافتهای منابع انسانی به مدیریت است. در طول سالهای اواخر دهه 1920 تا آغاز دهه 1930 میلادی مجموعه مطالعاتی در کارخانه شرکت وسترن الکتریک در شهر هاثورن صورت پذیرفت، این بررسیها که به مطالعات هاثورن مشهور شد، سرانجام به جنبش روابط انسانی در مدیریت منجر شد این رویکرد کوشیده است تا چگونگی تعامل فرآیندهای روانشناسانه و اجتماعی افراد با شرایط کاری شان را (در راستای ارتقای عملکرد) درک نماید. رویکرد روابط انسانی اولین رویکرد عمده ای است که بر روابط کاری غیررسمی و ارضای کارکنان متمرکز شد.

نئوکلاسیک

رفتار سازمانی

مطالعات هاثورن محققان را به این باور رسانید که بهره‌وری بیش از آنکه متأثر از عوامل فیزیکی یا ملموس باشد متأثر از عوامل روانشناسانه و اجتماعی است. طرفداران نظریه روابط انسانی معتقدند مدیران باید بیش از گذشته به رفاه، انگیزش و ارتباطات کارکنان بپردازند.

نظریه X و Y داگلاس مک‌گروگر بیانگر گذار به سمت روابط انسانی است. بر طبق ایده مک‌گروگر، مدیران نظریه X فرض می‌کنند کارکنان افرادی تنبل و غیرمسئول هستند که نیازمند نظارت دائمی و انگیزش بیرونی (در جهت حصول اهداف سازمانی) هستند.

در مقابل مدیران نظریه Y معتقدند کارکنان (ذاتاً) قصد کارکردن دارند و خودشان قادر به هدایت و کنترل خویش هستند. از جمله دیگر صاحب‌نظران در زمینه رفتار سازمانی می‌توان به کریس آرگریس (که استقلال عمل و مشاغل بهتر برای کارکنان را پیشنهاد می‌دهد) و رنسیس لیکرت (که بر ارزش مدیریت مشارکتی تأکید داشت) اشاره کرد.

نئوکلاسیک

پژوهشگر دیگر حوزه روابط انسانی آبراهام مازلو است. مازلو در سال 1943 مدعی شد که انسان‌ها دارای ۵ سطح از نیاز هستند.

پایه‌ای‌ترین نیازها، نیازهای فیزیکی افراد همچون غذا، آب و سرپناه است و بالاترین سطح نیازهای او، خودیابی یا ارضای شخصی است. مازلو بیان داشت که مردم از ارضای نیازهای سطح پایین خود شروع کرده و به مرور به سطوح نیاز بالاتر دست می‌یابند.

نئوکلاسیک

عناصر اصلی نظریه نئوکلاسیک:

1- فرد

2- گروه های کار

3- مدیریت مشارکتی

مفروضات اصلی رویکرد روابط انسانی:

1- برانگیختن کارکنان به وسیله ی نیازهای اجتماعی و روانی

2- نیازها شامل قدرشناسی، تعلق و امنیت و...

3- تغییر رفتار فرد در محیط به خاطر ادراکات و باورها و انگیزه ها و ...

4- روحیه ی بالا در اثر مدیریت پشتیبان

5- سازمان غیر رسمی

6- توجه به ارتباط و قدرت و نفوذ و اختیار و انگیزش در سازمان

نئوکلاسیک

اصول اساسی نهضت روابط انسانی:

- 1- اشخاص نسبت به محیط اجتماعی خود عکس العمل نشان می دهند.
- 2- انگیزش بیشتر به نیاز های اجتماعی تا نیاز های اقتصادی بستگی دارد.
- 3- کارکنان راضی بیشتر از کارکنان ناراضی تلاش می کنند.

مهم ترین نتایج مطالعات هاثورن :

1. مقدار کاری که هر کارگر انجام می دهد با قدرت جسمی وی تعیین نمی شود بلکه عامل تعیین کننده ظرفیت اجتماعی است.
2. پاداش های غیر اقتصادی در ایجاد انگیزش و خوشبختی کارگر هم نقش مهمی بر عهده دارند.
3. سازمان دهی بر اساس تخصص به هیچ وجه موثرترین شکل تقسیم کار نیست.
4. کارگر در مقابل دستگاه مدیریت و هنجارها و پاداش های آن به صورت اعضای گروهی همبسته واکنش می کند نه به صورت افراد جداگانه.
5. رهبری غیر رسمی و نقش آن در تعیین و تنفیذ هنجار های گروهی از اهمیت خاصی برخوردار است.

نئوکلاسیک

فواید نهضت روابط انسانی:

1. توجه به شان و منزلت انسانی
2. هدف های سازمان در جهت رفاه کارکنان مورد تجدید نظر قرار گرفت.
3. از مشارکت و همکاری گروهی استفاده شد.
4. دادن آزادی و ابتکار عمل به افراد
5. افزایش اهمیت و جایگاه گروه های غیررسمی در سازمان

محدودیت های مکتب روابط انسانی:

1. محدودیت قلمرو تحقیق
2. سطح تجزیه و تحلیل
3. بی توجهی به مفاهیم تضاد و قدرت در سازمان

نئوکلاسیک

نقد و بررسی:

- 1- نخستین ایرادی که بر مکتب نئوکلاسیک از سوی منتقدان وارد است، اقتباسی و التقاطی بودن این رویکرد می باشد. در واقع تمامی مبانی و اصول اساسی این مکتب، میراث دیگر مکتب ها تلقی می گردد که مکتب نئوکلاسیک با حفظ ایرادات و ابهام های وارد بر آن مبانی به بازخوانی مجدد آن مبادرت ورزیده است.
- 2- بر مبانی مکتب نئوکلاسیک این انتقاد وارد است که مبانی فکری آن نادرست و مخدوش می باشد. طبق این مکتب، بزهکار دارای اراده آزاد تلقی می گردد. اما این بنیان فکری که بر اصل مسئولیت اخلاقی بزهکاران که فرع بر اراده آزاد استوار بود، با ظهور مکتب تحقیقی مخدوش گردید. از نظر رویکرد نئوکلاسیک، مجازات عادلانه می باشد، چراکه بزهکار دارای اراده آزاد است. در حالی که آزاد بودن اراده انسان به طور مطلق محل تردید می باشد.

نئوکلاسیک

- مکتب نئوکلاسیک بر این ادعا استوار بود که با به کار بردن اصول این مکتب از تعداد جرایم کاسته شده و تکرار بزهکاری نیز محدود خواهد گشت.

علی رغم آنکه رهیافت های این مکتب موجب اصلاحات متعددی در قوانین فرانسه محدود نمودن مجازات اعدام و ایجاد نظام های خاص برای مجرمان سیاسی و... گشت، اما در عمل تعداد جرایم نه تنها کاهش نیافت بلکه در فاصله زمانی ۱۸۸۰-۱۸۲۶ نزدیک سه برابر نیز افزایش یافت. از این رو غلط بودن فرضیه ها در عمل انتقاد دیگری است که بر این رویکرد فکری می توان وارد نمود.

3- مکتب نئوکلاسیک بر این ادعا استوار بود که با به کار بردن اصول این مکتب از تعداد جرایم کاسته شده و تکرار بزهکاری نیز محدود خواهد گشت.

علی رغم آنکه رهیافت های این مکتب موجب اصلاحات متعددی در قوانین فرانسه محدود نمودن مجازات اعدام و ایجاد نظام های خاص برای مجرمان سیاسی و... گشت، اما در عمل تعداد جرایم نه تنها کاهش نیافت بلکه در فاصله زمانی ۱۸۸۰-۱۸۲۶ نزدیک سه برابر نیز افزایش یافت. از این رو غلط بودن فرضیه ها در عمل انتقاد دیگری است که بر این رویکرد فکری می توان وارد نمود.

نئوکلاسیک

4- مکتب نئوکلاسیک از منظر شناخت صحیح شخصیت بزهکار تهی از کوشش است. به طور کلی این مکتب بیش تر به جرم اهمیت داده است و نه مجرم.

مجازات بزهکار و عدم تلاش در کشف علل بزهکاری و در نتیجه کنترل آن مسئله ای است که در این مکتب توجه بیش تری بدان گشته است.

- ایراد دیگری که از سوی منتقدان بر این مکتب وارد گشته است، سختی و نرمش ناپذیری در پاره ای از اصول اندیشه است. از مبانی که پیروان این مکتب به شدت بر آن پافشاری می نمایند، تلفیق عدالت و فایده اجتماعی در اجرای مجازات است. به اقتضای این دو اصل، سزای تبهکاری، مجازاتی است که بزهکار می بایست آن را تجربه نماید.

5- ایراد دیگری که از سوی منتقدان بر این مکتب وارد گشته است، سختی و نرمش ناپذیری در پاره ای از اصول اندیشه است. از مبانی که پیروان این مکتب به شدت بر آن پافشاری می نمایند، تلفیق عدالت و فایده اجتماعی در اجرای مجازات است. به اقتضای این دو اصل، سزای تبهکاری، مجازاتی است که بزهکار می بایست آن را تجربه نماید.

نئوکلاسیک

6- برخی از منتقدان بر این باورند که پیوند میان دو اصل عدالت و سودمندی مجازات، دارای واقعیت عینی و کاربردی نمی باشد. و نظام منبث از مکتب نئوکلاسیک را مصالحه میان حق و واقعیت و حکم اخلاقی و حکم مصلحت جویانه توصیف می نمایند. فرانک در این راستا اذعان می دارد: “در این نظام فکری دو اصل در برابر هم به جای آشتی و سازش به ابطال و بی اثری یکدیگر می کوشند”. چرا که به نظر می رسد اندیشه فایده مندی اجتماعی با اجرای مجازات به اثبات برسد. ولی واقعیت اجتماعی اغلب، خلاف آن را تصدیق می نماید. در بسیاری از موقعیت ها و مقتضیات اجتماعی تبرئه بزهکار، سودمندتر از مجازات او است و این امر مغایر عدالت می باشد.

7- باید اذعان نمود از روزنه تنگی که این مکتب در برابر دیدگان انسان می گشاید، تصویری متضاد از منافع فردی و منافع اجتماعی که به اقتضای زندگی جمعی می بایست با همدیگر همنا گردند، ترسیم می گردد.

تفکر کلاسیک قدیمی ترین آموزه در حوزه اندیشه های جزایی به حساب می آید. این تفکر که مبتنی بر فرض آزادی اراده انسان و مسئولیت اخلاقی او بود رویکردی فلسفی و اخلاقی تلقی می شد.

Thank You